

Életveszélyes barlangrendszerek

Érték-e vagy átok a sok pince? – ezen töprengenek Ostoroson, ahol néhány éve egy egész házat sodort el a leszakadó hegyoldal. A bükkaljai községben évente tíz-tizenöt millió forintot költenek a leszakadó partfalak és beomló pincék okozta veszély elhárítására, de még évtizedekre marad teendő.

PALÁGYI EDIT

Talán nem is gondoltak arra a lelkes ostorosi szőlősgazdák, milyen bajhoz vezet, hogy évszázadok során több száz óriási üreget vájtak a könnyen alakítható riolittufába. Bükkalja falvaiban, így Ostoroson is kiterjedt pincerendszerek jöttek létre, akadt olyan föld alatti üreg, ahol egy lovas kocsi is megfordulhatott. A többszintes barlangrendszerekben nemcsak a bort tárolták, az állatokat tartották a helybeliek, ők maguk is e kőházakban laktak. A hetvenes években aztán országos program indult: a falusiakat kiköltöztették a sziklába vágott üregekből, a vájatokat pedig sorsukra hagyták. Ostoroson sorra szakadtak be a gazdátlanul hagyott pincék, melyeknek csaknem háromnegyedét életveszélyesnek nyilvánította az első felmérés. Ennek köszönhette a falucska, hogy egyedüli kisteleplülésként bekerült abba a műemlékvédelmi programba, amelyet például Eger, Pécs, Nagymaros, Visegrád és Szentendre elhagyatott pincerendszerének megóvására indítottak.

Ostoroson az elmúlt évtizedekben csaknem félmilliárd forintot költöttek a védekezésre, ám még csak a munka felénél tartanak. Három utcában összesen jó három kilométer hosszan húzódik még a veszélyzóna – tudom meg Kisari Zoltán polgármestertől. A beomló üregek hatalmas köteteg hozhatnak mozgásba. A meredek partfalak megroggyanhatnak, s rázuhanhatnak a közeli ingatlanokra. Így következhetett be 1995-ben is az úgynevezett koporsószakadás, amikor egy kétszázötven tonnányi kő-

Ahol a partfal szakad

BOHANEK MIKLÓS FELVÉTELE

tömb vált le a hegyoldalból, s lecsúszva összezúzta az alatta álló házat. Emberéletet csak azért nem követelt az eset, mert az Egerből kitelepülő tulajdonosok addigra még nem költöztek be új otthonukba. Jelenleg is akad olyan kisgyermekes család, amely egy még megerősítésre váró partfal néhány méteres szomszédságában él. Az önkormányzat a Belügyminisztérium segítségét kérte a veszély elhárítására, tavaszra várhatóan elkezdhetik a munkálatokat. Idén a korábbi gyakorlattól eltérően már céltámogatásként pályázhatók azok az összegek, amelyekel partfal- és pinceomlás veszélyének elhárítására ítélt meg e tárca.

Az Egerhez közeli Ostoros tavaly több mint tízmillió forint központi segítséget kapott a partfalak és pincék védelmére, ezt egészítette ki az önkormányzat saját erejéből. A polgármester elismeri: nem mindig örülnek a helybeliek, hogy a falu költségvetéséből milliókat költenek a hegyoldalak megzabolázására. Ha betű szerint veszik a törvényt, a tulajdonosnak kellene vállalnia a veszélyelhárítás költségeit. Legtöbbször azonban nem deríthető ki, kié a meredek partfal: ilyen tétel nincs a tulajdoni lapokon.

Arról nem is beszélve, hogy a sziklafal tövében élők képtelennek lennének maguk kifizetni a megerősítés költségeit. Előfordul, hogy akár tíz-tizenöt millió forintot is költenek egy partfalszakasz megállítására, mivel csak így védhetnek meg egy három-nég-

millió forint értékű ingatlant. Kisari Zoltán tudja, hogy olykor nincs arányban a munkálatokra költött pénz és a megóvott érték. Az emberség mégis azt kívánja, hogy megőrizzék a családok hagyományos lakóhelyét s vele a település évszázados magját. Mai áron még négy-öt száz millió forintra volna szükség Ostoroson, hogy minden utcában megelőzzék a hegyomlást. Becslések szerint még jó két évtizedig eltarthat, amíg a munka végére érnek. Addig aggódva várnak minden tavaszt, az ugyanis a nagy kőomlások időszaka.

A kitartó pályázat mellett a tulajdonosok felelősségében is bíznak a helybeliek. Előttük lebeg az ugyancsak bükkaljai Noszvaj példája, ahol nemcsak a pincerendszer megerősítésével végeztek az elmúlt években – pályázatok révén csaknem negyvenmillió forintot költöttek e gond megoldására –, hanem helyreállítottak egy-két barlanglakást is.

Az Ostoros-patak völgyében fekvő szőlőtermő vidéken is egyre több a módos gazda, aki szépen rendbe hozott vágatokban érleli borait. Sokan rájöttek már, milyen értéket jelentenek a sok száz éves, föld alatti termek faragott kőveikkel, ódon oszloprendszerükkel. Már akad egy-két olyan pince, melyet vendégfogadásra is alkalmassá tettek. Most azt tervezik, a sziklába vájt kőházak egyikét-másikát is rendbe hozzák, és a bükkaljai kőkultúra nevezetességeként mutatják be az ide látogató turistáknak.